

Nr 9

Trafikutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1972:19 med förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297) jämte motioner.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1972: 19 under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 25 februari 1972 föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogade och i *bilaga* till detta betänkande redovisade förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297).

I propositionen föreslås att förbud mot civil luftfart i överljudsfart införs i luftfartslagen.

Vidare föreslås en allmän regel om att civilt luftfartyg som används för luftfart skall vara miljövärddigt, dvs. stå i överensstämmelse med föreskrifter som meddelas i syfte att förebygga att luftfartyget vållar skada genom buller, förorening eller likartad störning. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, luftfartsverket skall meddela sådana föreskrifter.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1972: 1496 av herr Strömberg m. fl. (fp) vari hemställt att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition 1972: 19 måtte besluta att naturvårdsverket ges medansvar vid utfärdandet av föreskrifter, som reglerar miljökraven för luftfartyg, samt att vederbörande utskott utformar härför erforderlig komplettering av berörda paragrafer i luftfartslagen,

dels motionen 1972: 1497 av fru Theorin m. fl. (s) vari hemställt att riksdagen antager förslag till lag om ändring i luftfartslagen med den ändringen att i 1 kap. 2 a §, andra stycket "När synnerliga skäl — — — bestämma villkoren därför." utgår.

Utskottet

I propositionen framhålls att lagstiftning som innebär förbud mot luftfart i överljudsfart stöds av en bred opinion i vårt land. Det är nämligen befogat att räkna med risk för allvarliga skadeverkningar för människan och hennes miljö till följd av den s. k. ljudknallen, dvs. den knall som alstras av överljudsflygplanen. Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska regeringarna att genom direkta lagbestämmelser förbjuda civilt överljudsflyg över land på sådant sätt att ljudknallen når ner till marken. Det finns emellertid anledning befara att överljudsflygningen kan vålla miljöskador även i övrigt. Med hänsyn härtill och då det är svårt att se vilka fördelar som skulle vara förenade med sådana flygningar över Sverige finner utskottet i likhet med Kungl. Maj:t att lagbestämmelser som förbjuder civil luftfart i överljudsfart inom svenskt område bör införas. Utskottet finner det vidare tillfredsställande att Sverige enligt vad departementschefen uppger avser att verka för att sådana överenskommelser kommer till stånd att det blir möjligt att skydda det svenska området också från ljudknall som härrör från flygning utanför svenskt område.

Frågan om det miljöhot flyget utgör kan vidare komma att aktualiseras även i andra sammanhang. Luftföroreningsproblem kan sålunda uppkomma genom flygplanens avgasutsläpp. Starka skäl talar därför för att lagstiftningen redan nu utformas så att lämpliga åtgärder för att skydda miljön snabbt kan vidtas. I propositionen har med hänsyn härtill föreslagits att en lagbestämmelse införs som innebär att ett luftfartyg för att få registreras inte bara som f. n. skall vara luftvärdigt utan också så konstruerat att det inte utgör ett hot mot miljön. Bevis om miljövärdighet bör även enligt utskottets uppfattning krävas för registrering av luftfartyget. Eftersom underlag saknas för att fordra bevis för alla luftfartyg skall miljövärdighetsbevis enligt lagförslaget dock krävas endast i den utsträckning Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, luftfartsverket föreskriver.

När synnerliga skäl föreligger skall enligt 1 kap. 2 a § andra stycket i lagförslaget dispens från förbudet att flyga i överljudsfart kunna meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av luftfartsverket.

I motionen 1972: 1497 har yrkats att bestämmelsen om dispens skall utgå. Genom möjligheten att meddela dispens synes intresset av en helig lagstiftning i frågan i Sverige, Norge och Danmark tillgodosett. Inom utskottet har dock rått viss tveksamhet beträffande denna dispensmöjlighet, men utskottet har ej velat motsätta sig att en sådan införes. Utskottet vill emellertid kraftigt betona vikten av vad departementschefen anfört i propositionen, nämligen att dispens endast skall ges om det kan uteslutas att flygningen medför skador. Vidare förut-

sätter utskottet att största möjliga restriktivitet iakttas och att dispens bara beviljas i rena undantagsfall. Under hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

I 3 kap. 1 § tredje stycket lagförslaget anges att luftfartyg är miljövärddigt när det är konstruerat, byggt, utrustat och vidmakthållet i enlighet med föreskrifter som meddelats av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av luftfartsverket för att förebygga att luftfartyget vållar skada genom buller, luftförorening eller likartad störning. I anledning härav har i motionen 1972: 1496 hemställts att naturvårdsverket ges medansvar vid utfärdandet av föreskrifter som reglerar miljökraven för luftfartyg.

Utskottet finner det väl motiverat att naturvårdsverket — som det bl. a. åligger att som central förvaltningsmyndighet verka för att arbetsföretag utförs med beaktande av miljön — får aktivt medverka vid bedömningen av luftfartygs miljövärddighet. Även om utskottet ej kan tillstyrka att naturvårdsverket ges medansvar förutsätter utskottet dock att verket bereds tillfälle att deltaga vid bestämmelsernas utformning.

Utskottet tillstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förslag i nu berörda delar. Vad i propositionen i övrigt anförts och förordats har ej gett utskottet anledning till erinran.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med avslag å motionen 1972: 1497 antar 1 kap. 2 a § andra stycket i det vid propositionen 1972: 19 fogade förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297),
2. att riksdagen med avslag å motionen 1972: 1496 antar 3 kap. 1 § tredje stycket i förslaget till lag om ändring i luftfartslagen, samt
3. att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i luftfartslagen i vad förslaget ej omfattas av utskottets hemställan under 1—2.

Stockholm den 18 april 1972

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Lindahl (s), Persson i Heden (c), Rosqvist (s), Lindberg (s), Clarkson (m), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Karlsson i Malung (s), Torwald (c), Taube (fp), Jonasson (c), Sundgren (s) och Komstedt (m).

Kungl. Maj:ts

Bilaga

Förslag till**Lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297)**

Härigenom förordnas i fråga om luftfartslagen (1957: 297),
dels att 2 kap. 4, 6 och 8 §§, 3 kap. 1 §, 13 kap. 1 och 3 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 1 § skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 kap. 2 a § och 3 kap. 10 a §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 KAP.****2 a §**

Luftfart må ej inom svenskt område äga rum i överljudsfart.

När synnerliga skäl föreligga, äger Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, luftfartsverket medgiva luftfart utan hinder av vad som sägs i första stycket så ock bestänma villkoren därför.

2 KAP.**4 §**

Luftfartyg må icke registreras, med mindre det har luftvärdighetsbevis som utfärdats eller godkänts här i riket.

Luftfartyg må icke registreras med mindre det har luftvärdighetsbevis och, i den utsträckning Konungen eller efter Konungens bemyndigande luftfartsverket föreskriver, miljövärdighetsbevis. Bevis skall ha utfärdats eller godkänts här i riket.

6 §¹

Registret skall för varje luftfartyg innehålla fartyget tillkommande nationalitets- och registreringsbeteckning, de uppgifter som äro nödiga för att identifiera det, upplysning angående äganderätten till fartyget och ägarens fång samt huruvida fartyget är intecknat, hänvisning till fartygets luftvärdighetsbevis ävensom anteckning om tiden, då fartyget införes i registret, ändring i äganderätten registreras eller fartyget avföres ur registret, så ock i övrigt vad Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, luftfartsverket föreskriver.

Registret skall för varje luftfartyg innehålla fartyget tillkommande nationalitets- och registreringsbeteckning, de uppgifter som äro nödiga för att identifiera det, upplysning angående äganderätten till fartyget och ägarens fång samt huruvida fartyget är intecknat, hänvisning till fartygets luftvärdighetsbevis och miljövärdighetsbevis ävensom anteckning om tiden, då fartyget införes i registret, ändring i äganderätten registreras eller fartyget avföres ur registret, så ock i övrigt vad Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, luftfartsverket föreskriver.

¹ Senaste lydelse 1969: 201.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

Luftfartyg skall avföras ur registret, om ägaren begär det.

Samma lag vare, om det i 2 § första stycket för registrering uppställda villkoret ej längre är uppfyllt och Konungen icke jämlikt andra stycket i samma paragraf medgiver att fartyget det oaktat må kvarstå i registret eller om medgivande, som Konungen lämnat enligt sistnämnda stycke, återkallats eller ock förfallit på den grund att i medgivandet föreskrivet villkor icke längre är uppfyllt, så ock om fartyget förolyckats, upphuggits eller annorledes förstörts eller om det efter anträdd luftfärd ej avhört under en tid av tre månader. Har omständighet som nu sagts inträffat, åligger det ägaren att ofördröjligen göra anmälan därom till registret, såvida sådan ej skett på grund av vad i 7 § stadgas.

Har luftfartyg sedan tre år icke haft gällande luftvärdighetsbevis, må fartyget avföras ur registret, där ägaren ej inom tid, som luftfartsverket bestämmer, visar att fartyget är luftvärdigt.

Har luftfartyg sedan tre år icke haft gällande luftvärdighetsbevis *eller miljövärdighetsbevis*, må fartyget avföras ur registret, där ägaren ej inom tid, som luftfartsverket bestämmer, visar att fartyget är luftvärdigt *och miljövärdigt*.

3 KAP.

Om luftvärdighet

Om luftvärdighet och miljövärdighet

1 §

Luftfartyg skall, när det nyttjas till luftfart, vara luftvärdigt.

Luftfartyg skall, när det nyttjas till luftfart, vara luftvärdigt *och miljövärdigt*.

Ej må luftfartyg anses luftvärdigt, med mindre det är så konstruerat, byggt, utrustat och vidmakthållet samt äger sådana flygegenskaper, att säkerhetens krav äro tillgodosedda.

Ej må luftfartyg anses miljövärdigt med mindre det är konstruerat, byggt, utrustat och vidmakthållet så att luftfartyget ej vållar skada genom buller, luftföroring eller likartad störning. Närmare föreskrifter för tillämpningen av detta stycke meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av luftfartsverket.

10 a §

Bestämmelserna i 2—9 §§ om luftvärdighet och luftvärdighetsbevis gälla i tillämpliga delar även miljövärdighet och miljövärdighetsbevis.

* Senaste lydelse 1969: 201.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 KAP.

1 §^a

Överträder någon förbud eller föreskrift som Konungen meddelat med stöd av 1 kap. 3 §, dömes till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till dagsböter.

Överträder någon förbud enligt 1 kap. 2 a § eller villkor vid medgivande enligt detta lagrum eller förbud eller föreskrift som Konungen meddelat med stöd av 1 kap. 3 §, dömes till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till dagsböter.

Överträdelse av förbud eller föreskrift som eljest meddelats med stöd av 1 kap. 3 § straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

3 §

Nyttjas luftfartyg utan lov till luftfart, ehuru det saknar luftvärighetsbevis eller eljest icke är luftvärdigt enligt vad i 3 kap. sägs, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år.

Nyttjas luftfartyg utan lov till luftfart, ehuru det saknar luftvärighetsbevis eller miljövärighetsbevis eller eljest icke är luftvärdigt eller miljövärdigt enligt vad i 3 kap. sägs, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år.

Samma lag vare, om luftfartyg utan lov nyttjas till luftfart ehuru det icke är bemannat enligt vad i 4 kap. sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1972.

* Senaste lydelse 1964: 211.